

BENOÎT DELHAUTEUR

ROBERTO
MARTÍNEZ

DE BONDSOACH OVER ZICHZELF,
ANDEREN OVER DE BONDSOACH

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

HOOFDSTUK 1

HET WORDT BRAZILIË

Het eindsignaal weerklinkt. Nooit eerder was de ontlading bij de Rode Duivels zo groot: met bloed, zweet en tranen hebben ze net Brazilië verslagen en dé match van een hele generatie gespeeld. De strijd der titanten, op 6 juli 2018 in Kazan, staat voor altijd in de annalen geboekstaafd. Voor de meeste Belgische voetballers is dit het hoogtepunt van hun carrière. Dat is het ook voor Roberto Martínez. Zijn eerste reactie is in de armen van zijn adjuncten springen om dit grootse moment te vieren met zijn trouwe luitenanten.

De Duivels zijn euforisch. Axel Witsel valt op zijn knieën en steekt zijn vingers in de lucht, uit dankbaarheid voor dit goddelijke geschenk. Nog volledig opgeladen toont Thibaut Courtois met opgeengklemden kaken zijn vuist, dezelfde waarmee hij in de laatste seconden een fenomenale redding uitvoerde op een trap van Neymar. In de tribunes kunnen de Braziliaanse supporters, onthutst of in tranen, het amper geloven. Fernandinho ligt uitgestrekt op het gras, zijn gezicht in zijn handen. Geknield, met een lege blik, vraagt Neymar zich opnieuw af wat hem overkomen is. Hij wordt getroost door Thomas Meunier, zijn ploegmaat bij PSG. Romelu Lukaku roept de hele groep bij elkaar voor een collectief vreugdedansje. Wanneer Vincent Kompany het woord neemt, staan spelers, staf en bestuurders allemaal om hem heen. Er is maar één afwezige: Roberto Martínez. De coach is Tite, zijn Braziliaanse collega, gaan begroeten, en daarna andere stafleden van de *Auriverdes*. De Spanjaard koketteert niet. Algauw heeft hij de cool teruggevonden die hij de hele tweede helft liet zien, zelfs toen de vlam in de pan schoot bij de Belgische goal. Van ver ziet hij zijn team, verenigd. Hij glimlacht. Hij oogst nu de vruchten van een langdurige inspanning, gecombineerd met een spelletje poker, wat het tactische meesterwerk van het toernooi zou worden. Zijn plan heeft gewerkt.

Hoe moeten we Brazilië verslaan? Dat is een vraag waarop heel wat tegenstanders op het WK nooit een antwoord gevonden hebben. Maar Roberto Martínez had er zo zijn ideeën over... al maanden tevoren. Jesse De Preter, de advocaat die in België de zaken behartigt van de trainer, is een van de eersten die in vertrouwen wordt genomen. Op een zonnige middag in mei wordt hij door zijn cliënt uitgenodigd in diens comfortabele villa in Waterloo. Martínez biedt zijn gast een glas wijn aan en legt tot in detail de bijzonderheden van de wijn uit. Hijzelf drinkt nooit, maar maakt er een punt van eer van om zijn genodigden op de best mogelijke manier te ontvangen. Tot genoegen van zijn gasten speelt hij zijn rol als amateur-sommelier perfect en is hij in staat, als de wijnliefhebber die hij niet is, om tot in de kleinste details body, boeket of tannines van al zijn wijnen te beschrijven. De twee mannen praten over koetjes en kalfjes, tot Brazilië ter sprake komt. De *Seleção* is erg sterk. Als we tegenover ze komen te staan, hoe moeten we dat aanpakken? Het gespreksonderwerp maakt de heer des huizes enthousiast. Hij opent zijn laptop om de beelden te laten zien die hij al heeft bestudeerd. Hij heeft bepaalde gaten in de Braziliaanse opstelling ontdekt. De bedoeling is Romelu Lukaku op de rechterflank in te zetten om hem de ruimte te geven voor een optimaal gebruik van zijn vermogen en slagkracht. Hij en Eden moeten niet te veel verdedigen, want hun frisheid om te counteren is een essentieel wapen. De advocaat is met verstomming geslagen. Niets wijst erop dat België het pad van Brazilië zal kruisen. Maar er is een plan voor het geval dat. Een sterk plan.

Twee maanden later komt dat plan van pas. Ondanks het koude angst-zweet tegen Japan (3-2) zijn de Duivels erin geslaagd zich te plaatsen voor de kwartfinale van het WK. Brazilië had heel wat minder moeite om Mexico opzij te zetten (2-0). Het trauma van Belo Horizonte, toen ze in de halve finale van het WK thuis tegen Duitsland een ongelooflijke 1-7 nederlaag leden, zette de Braziliaanse bond aan tot een verregaande herziening van de structuren rond de nationale ploeg. Die werd voortaan geleid door Tite, die nooit in Europa speelde of trainde. Hij gaf de *Seleção* weer een 100% Braziliaans DNA, zich baserend op een solide defensieve as. In de vier wedstrijden van het toernooi slikte de *Seleção* geen enkel tegendoelpunt. Hun basiskamp in Sotsji, met uitzicht op de Zwarte Zee,

heeft veel weg van de badplaats Bahia. Er heerst een ontspannen en serene sfeer. De gezinnen van de spelers verblijven in hetzelfde paleis. Elke ochtend en na elke training brengt Neymar tijd door met zijn moeder en zijn zoon. Het vertrouwen is er: de Brazilianen mogen dan wel respect hebben voor de Duivels, die kleine Belgen zullen hen niet tegenhouden om hun zesde ster te winnen.

Op 1600 kilometer daarvandaan, in een veel minder glamoureuze voorstad van Moskou, is het ogenblik gekomen waarop Roberto Martínez zijn plan in werking zet. Hij vertelt: “Als coach moet je zo veel mogelijk informatie verzamelen, dat laten rijpen en op het juiste moment aan de groep bezorgen. Al eerder over Brazilië praten zou stom geweest zijn. Maar nu mochten we niet meer aarzelen: we hadden maar twee echte voorbereidingsdagen, met daarin slechts één moment voor de opstelling op het veld. Voor de theorie hadden we maar drie sessies, gebaseerd op beeldfragmenten. Op korte tijd moesten de spelers veel informatie verwerken. Toen ze de tactiek en bijbehorende risico’s hoorden, fronsten sommigen de wenkbrauwen.”

Dat is nog voorzichtig uitgedrukt. De dag voor de match kunnen de spelers hun oren niet geloven als ze de plannen van de coach horen. “Morgen spelen we in een 4-4-2 opstelling, met Eden en Romelu op een vooruitgeschoven positie. Ze verdedigen niet wanneer de bal op onze speelhelft komt. We verdedigen met acht veldspelers en wanneer we de bal hebben, spelen we snel Eden en Romelu aan.”

“We waren nogal verrast”, bekennt een Duivel. “We keken elkaar aan en zeiden: ‘Wow, die match is morgen al!’ Martínez is een man die vasthoudt aan zijn principes. Hij heeft op tactisch vlak niet echt de gewoonte daarvan af te wijken. Vandaar onze verbazing... We probeerden dat tactiekschema uit op training, die in totaal voor iedereen maar een kwartier duurde. Hij vroeg ons: ‘Oké, hebben jullie alles goed begrepen?’ We zeiden van ja, zonder al te veel overtuiging. Ik zeg niet dat we eraan twijfelden, maar we zeiden bij onszelf dat het erom zou spannen! We hadden nog nooit op die manier gespeeld. In onze clubs hebben we tijd om te werken aan wijzigingen in het systeem. Voor de nationale ploeg is dat niet het geval.

Maar de coach geloofde dat wij in staat zijn om ons aan te passen en hij had gelijk. Toen zagen we dat hij op tactisch vlak sterk is. 's Anderendaags was alles heel duidelijk voor iedereen. Het was zover.”

Om de kleedkamer te overtuigen had Martínez een kostbare bondgenoot: Romelu Lukaku, die hij eerder al ingezet in die bijrol, bij Everton. “Rom kende het systeem en hij was er de woordvoerder van, om degenen die het nodig hadden gerust te stellen”, vertelt Martínez. “Ik wilde dat de spelers volledig geconcentreerd waren op al hun eigen taken, zonder ook maar te twijfelen. Natuurlijk zou dat moeilijk worden. Normaal gezien als je tegenover Brazilië komt te staan, verlies je. Zeker op een WK. De kwestie was alleen hoe. Maar niet hier. We geloofden er rotsvast in.”

De spelers zijn ongeduldig en natuurlijk is het niet gemakkelijk om de slaap te vatten voor zo'n wedstrijd. Dat is het geval bij Vincent Kompany. Al een paar dagen slaapt hij weinig, wat te wijten is aan de gordijnen op zijn kamer, die het licht slecht buitenhouden. Hij besluit tegen zijn gewoonte in een slaappil te nemen, maar vergeet de wekker te zetten. Wanneer hij zijn ogen opent, is het de volgende dag 13 uur. De verdediger heeft een belangrijke theorieles gemist over stilstaande fases. Beschroomd verontschuldigt hij zich bij de staf. Hij mag de les inhalen met Thierry Henry. Deze aparte sessie maakt het mogelijk om meer in gesprek te gaan dan in groep. Kompany deelt een belangrijk weetje met Henry: hij weet dat Tite vijf dagen in Manchester heeft doorgebracht met Pep Guardiola. Hij was geïnteresseerd in de verdediging van City bij stilstaande fases. De Duivel kent het systeem door en door, ook de zwaktes ervan. Hij stelt Henry iets voor: “Ik loop naar het doelgebied en daar moet Nacer de bal plaatsen.” Dat is precies de manier waarop België de score opent, door Fernandinho tot een owngoal te dwingen. Nooit eerder heeft zich overslapen tot dergelijke resultaten geleid in een voetbalmatch...

Ondertussen, in afwachting van de match, moet Roberto Martínez zijn woorden wikken. Tegenover de pers toont hij zich bijzonder voorzichtig. Hij wil vermijden dat Tite de minste aanwijzing of de minste bijkomende motivatie verneemt. Hij beperkt zich tot vanzelfsprekendheden: “We moeten de perfecte match spelen en ons niet laten imponeren. Dan

maken we een kans.” De Spanjaard is het gewend om de valkuilen van de media te ontwijken. De spelers toespreken voor een WK-kwartfinale is ongebruikelijker voor hem. Voor de gelegenheid laat hij zijn staf voor elke individuele speler gepersonaliseerde aanmoedigende boodschappen verzamelen, uitgesproken door hun naasten. De Duivels zijn erdoor aangedaan, zoals te zien is op een beeld van een ontroerde Vincent Kompany na een bericht van zijn vrouw.

Dan rest nog de laatste stap in de voorbereiding: de speech voor de match die de spelers in de optimale mentale staat moet brengen. De gulden middenweg vinden tussen motivatie en druk. Roberto Martínez neemt het woord voor wat volgens enkele Duivels de meest memorabele toespraak is sinds zijn aantreden. “Brazilië is een van de grootste voetballanden. Vijf wereldbekers hebben ze op hun palmares. Maar zeg eens, van de spelers die nu voor jullie staan, hoeveel van hen hebben een ster gewonnen? Wie is er al wereldkampioen geworden?” De spelers kijken elkaar aan, twijfelen even, en antwoorden dan voorzichtig: “Niemand?” De coach pikt in: “Correct! Niemand! Die spelers zijn net zoals jullie. Nu gaan we dat veld op, we gaan winnen en we spelen de halve finale.”

De Belgen zijn klaar voor de grote strijd, zowel fysiek als mentaal. Van hun gezichten valt niets af te lezen als ze de tunnel binnenkomen die naar het veld leidt. Alle Braziliaanse voetballers zijn er al, klaar om van leer te trekken, behalve eentje: Neymar. Met een halve grijns komt hij als laatste uit de kleedkamer, na alle Duivels, alsof hij op zich laat wachten en zijn territorium moet afbakenen.

Zodra de aftrap gegeven wordt, is de wedstrijd intens. Als hij zijn trap op de paal ziet eindigen, oogt Thiago teleurgesteld. De voetbalgoden hebben hun kamp gekozen: enkele ogenblikken later opent België de score dankzij de arm van Fernandinho. Die score verdubbelt met een counter door Lukaku die wordt afgemaakt door Kevin De Bruyne. De Duivels beleven de droom en niets kan hen daaruit halen, zelfs niet de halvering van de voorsprong door Renato Augusto, een kwartier voor het einde. Dankzij hun samenwerking en een magistrale Thibaut Courtois slagen de Duivels erin Brazilië te verslaan.

Na de wedstrijd is Eden Hazard uitgeput, maar ook uitgelaten: “De adrenaline... De vermoeidheid... Ik had kramp, ik kon niet meer. Wat een opluchting! Dit is puur geluk. Als die match een kwartier langer had geduurd, hadden we verloren. Maar we hebben standgehouden en tactisch was het perfect. Brazilië had wereldkampioen kunnen worden, maar wij hebben hen uit het toernooi gegooid. Dat is gewoon geweldig. Onze gouden generatie heeft laten zien waartoe ze in staat is.”

Tot op vandaag blijft de herinnering aan die magische avond levendig in het geheugen van Roberto Martínez. Hij denkt er met veel nostalgie aan terug: “Het was het hoogtepunt uit mijn carrière als coach. Ik was zo ongelooflijk trots. Tegen Brazilië spelen op een WK en het uitschakelen... dat is waarvan je droomt als kind. Het was geen gelukstreffer: we konden niet overtuigender zijn dan dat eerste uur. Daarna was het afzien. Maar wie ziet er niet af tegen Brazilië? Dat is wat deze wedstrijd zo episch maakte. Die avond voelden we het allemaal, vanaf het begin. De euforie van de groep, de energie in het stadion: dat was een heel bijzondere ervaring, echt moeilijk te beschrijven. Op dat ogenblik besepte iedereen dat de spelers een historische inspanning hadden geleverd.”

Op 6 juli 2018 schreven 23 Rode Duivels in Kazan Belgische voetbalgeschiedenis, net zoals Roberto Martínez.

HOOFDSTUK 2

HET CATALAANSE BLOED

Een overvolle plek, een zee van mensen en supporters in het rood die uit hun dak gaan bij elk doelpunt van de Duivels. We zijn niet in Oostende of Hasselt, maar in Spanje. En best een eindje verwijderd van Torremolinos en de Costa del Sol. We zijn in Balaguer, een Catalaanse stad van 17.000 inwoners, helemaal niet toeristisch. In 2018 de thuisbasis van de grootste Rode Duivels-fanclub buiten het Belgisch grondgebied.

De bewoners van Balaguer zijn dol op de bal. De meesten supportereren voor Barcelona. Een paar durvers laten hun voorkeur voor Real Madrid blijken. Maar over het algemeen zijn er weinig mensen te porren voor grote toernooien, want hun Catalaanse identiteit laat niet toe dat ze juichen voor de prestaties van de Spaanse nationale ploeg. *La Roja* met de armen in de lucht, voor hen is dat een moeilijk te verteren beeld.

De *Mundial* van 2018 verandert dat. Balaguer supportert niet voor een land, maar voor de plaatselijke held: Roberto Martínez. Op het ritme van de Belgische successen neemt een *diablomania* de stad over. Het aantal toeschouwers die zich verzamelen voor een reuzenscherm op de Plaza Sant Domenec groeit en groeit. De lokale verkozenen beslissen zelfs om een logo te laten maken: een portret van de coach, samen met de Catalaanse slogan *Som Belgica. Som Balaguer*. ‘Wij zijn België, wij zijn Balaguer.’ Een trots die de sterke verbondenheid tussen de trainer en zijn geboortestad illustreert. “Dat enthousiasme is er omdat Robert altijd dicht bij de mensen van Balaguer is gebleven”, legt zijn neef Pau uit. “Hij is nooit vergeten waar hij vandaan komt.”

Daar begon het dus allemaal voor Roberto Martínez Montoliú. Daar, in die nogal gewone arbeidersstad, verkondigde het kereltje van amper acht

De drie Spaanse pioniers van Wigan: Jesús Seba, Roberto Martínez en Isidro Díaz, bijgenaamd Los Tres Amigos.

Op zijn allereerste trainingssessie op Neerpede. Thierry Henry ging met de media-aandacht lopen.

Winnaar van de FA-cup met Wigan, tot grote vreugde van eigenaar Dave Whelan.

Hij vond Kevin Mirallas, met wie hij drie jaar werkte bij Everton, terug bij de Rode Duivels.